

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félre 8
Negyedre 4
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Fóter 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények ezimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak

Hatször használt gúrnond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdi minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hassenstein et Vogler (Wallischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Hassenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. (Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szervitátor 5. sz.)

Nyitási czikk

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kossuth legújabb levele.

Bizony arról a témáról, hogy nagy baj van keleten s hogy a muszka győzelmei fenyegetik hazánk érdekeit, könnyű megható levelet írni és legkönnyebb ez egy Kossuth lángelméjének, mely költői emelkedettségével, az okok megragadó csoportosításával szokatlanul imponál a magunk fajta közönséges halandóknak.

De ma már nem az a kérdés, a mivel mindenki tisztában van, ha vajon Oroszország teljesnek mondható győzedelme szomorító reánk nézve vagy sem, hanem az: lehetséges-e hazánkról elhárítani e győzelem gyászos következményeit, lehetséges-e megsemmisíteni az orosz fegyverek eddig kivívott azon eredményeit, melyekből hazánkra rész háromolhatna? A második kérdés e mellett, ha el akarjuk ítélni a monarchia által követett politikát, annak megfélése, vajon előbb könnyebben meg lehetett volna-e védeni ezen érdekeket, mint jelenleg.

Ha külügyminisiterünkben nincs akarat, ha a háború által alkotott viszonyok nem engednek módot rá, hogy megsemmisüljen azon keserű pohár mérge, melyet az orosz győzelem hazánk felé nyújt, akkor elvesztünk. Ha pedig a fenyegető rész elhárítása sokkal nehezebb most, mint lett volna hónapokkal ezelőtt, akkor még nem veszünk el, de büns a politika, mely az Oroszország ellen folytatott vagy folytatni kellett küzdelemben már posztókat veszített.

Ez igénytelen nézetünk szerint a keleti kérdés jelenlegi állásában a legfőbb és egyetlen kérdés, a sarkpont, a melynek következtében megdönthetetlenül lesz, vagy a honnan kivethető minden állásból a gróf Andrássy által követett politika.

Tekintsük egyszer a statusquo-t, vagyis azt, megöccszelhető-e hazánk a keleti kérdés következményeitől?

Megöccszelhetőnek két útja létezik: a békéé és a háborué.

A béke mikénti megkötésére monarchiánk fegyverrel kezében, de mégis mint barátságos hatalom, addig t. i. míg érdekei nem sértenek, sokkal nagyobb befolyást gyakorolhat, mint tette volna azon esetben, ha döntő támadás helyett holmi mozgósítással megsemmisítette volna ezen erejét. A mi pedig magát a békét illeti, kétségtelenül létesülhet az még az oroszok óhajait is betöltve olyan alakban, mely

hazánk érdekeit veszélyel nem fenyegeti. Bulgária keresztény kormányzó alatt, Románia és Szerbia, mint független, minket még nem fenyegetnek veszedelemmel. A két utolsó névleg is megnyerte, a mivel tényleg birt és az első megnyerte, a mit egész Európa és benne monarchiánk is már megszavazott neki muszka-győzelem nélkül is.

Maradna tehát egy valami, a mi azelőtt nem volt meg és a mire Kossuth Lajos ropant nagy súlyt helyez: t. i. a muszkák győzelmének erkölcsi nyombusa.

„Vert orosz — ugymond Kossuth — senki sem teszen fel hitének, bizalmának oltárára mint pátronust, melyhez imádkozik. Győztest sokan.” „A keleti keresztényekkel rendelkező „Patronus” forrongásokat fog szítoztatni minálunk és Ausztriában s a nép-vándorlás előtti Dácia után sovárgó oláhok közt.”

Hát erre csak azt mondjuk, hogy a keleti keresztényekkel az orosz eddig is rendelkezett, megmutatták a következményét, és a „Dácia” után sovárgó oláhok most sem és ezelőtt sem küldöttek képviselőket a magyar képviselőházba. Oroszország azelőtt is elég hatalmas volt arra, hogy reménytelen sánditsanak feléje a hazai elégedetlen nemzetiségek. Ha ezekben egyáltalán meg van a hajlandóság arra, hogy külföldi segítyt fogadjanak el felszabadításukra, akkor Oroszország mindig megmarad annyira erősnek, hogy ezeket bűjtogathassa s viszont a mód, hogy a bűjtogatás termékeny talajra találgion közöttük, hisz rajta kívül egyáltalán nem létezik külföldi erő, melyre támaszkodhatnának.

A haza határain belül koránt sem egy külföldi hatalom győzelmi nyombusa, hanem a benlevő kormány erélye szabja meg, hogy nemzetiségeink mit tehesse.

A mi pedig az önállósá telt államokat illeti, bizonyára csak addig fog ezeknek is terjedni az oroszok iránt érzett sympathiája, míg önállóságuk van biztosítva, ha azonban ez elértetett, a muszka absolutismus egyáltalán nem kecsgethet egyetlen románt vagy bolgárt olyan paradicsomi élvezetekkel, hogy egyiknek is kedve volna keblére kívánni. Ellenkezőleg el fog jönni az idő, midőn ép ezek fognak bennünk szövetségeseiket keresni, hogy megvédhessék az orosz által kiküzdött önállóságukat az orosz ellen.

egy let divata volt, tehát az, melynek legálabb az alapját nemzeti eszme és öntudalom képezte.

Aztán kibékültünk a szomszédokkal. A szegény Magyarország a gazdag Ausztriával szemben adta a bőkezűt, a nagylelkűt. A nemzeti eszmékre és tündetésre nem volt szükség.

S azóta csakugyan ki is vészett a szellem a divatból. Mert, hogy maga a divat nem vészett ki, azt csaknem föllesleges mondanunk, lévén az halhatatlan, a halandó emberek gyalorsága következtében.

Ha nem csalódom, az ingekkel tettük újabb időben a legelső nagy lépést, a modern divat, a modern civilisatio terén.

Régentén ugyanis — ma már talán nem is mindenki tudja — ezt a portékát akképben készítették el, hogy a férfi-ember használhatta azt — egy darabban, a mint kikerült a vasalás alól.

Akármielyik fülét csipte még az ember ennek a váson-jószágának, elmondhatta: hogy a mit a kezében tart: az egy ing. Sem több, sem kevesebb. Meg volt a nyaka, meg voltak a kézelei és — mint első rendű hévímerőli háziaszszny gondosságának — rajta voltak a gombok, czérnákból, pamutból, avagy poncellánból. A gyöngyházgombok már olyan luxus artikulust képeztek, a mik nem illettek még mindenféle jambor halandóknak.

A férfi-ing ez épsége és egész volta egyszerre csak borzasztó csonkulást szenvedett. Ki más tette volna ezt, mint a divat? A divatnak néha gailottin-ja is van — mint minden fajedelemnek, legalább a mit a férfi-ingenek elkövetett: az valóságos mérsárlás. Leccapta ugyanis a nyakát, a két kezét, letépte róla a gombokat, némán tátozó lyukokat hagyva azok helyén.

Azóta ugy kell összeválogatunk a szegény csonka inghez a krágent és manchetteket vagy az inget a krágenhez és manchettekhez, már kinek a hogy tetszik.

Románia nem felejtheti a tőle elfoglalt Bessarabia sorsát s ha igaz, hogy már most Bessarabia másik részét is követeli tőlük az orosz, füstbe ment az orosz nyombus minden varázsával. Elpárolgott az, mintha nem is lett volna. Helyén marad a keleti keresztények kebelében a meggyőződés, hogy Oroszországnak nem az ők függetlenségére, hanem az általuk birt terültre és népre vássik a foga.

Egy fontos dolgot nem mulaszthatunk el felidézni a baraconei hatalmas nemzeti élő emlék előtt, azt t. i. hogy egy létesítendő béke távolról sem valóíthat meg a panszláv tőrekvésekből annyit, mint a mennyi életet nyert volna az a Kossuth Lajos agyában születt dunai conföderációval. Hála a sorsnak, hogy még az orosz czár sem képes akkora károkat okozni nemzetünknek, mint magunk okoztunk volna a Kossuth Lajos által kijelölt úton haladva.

A béke tehát meggyőződésünk szerint, feltéve a kellő pressiót, még mindig létesülhet akként, hogy nekünk ne okozzon a muszka győzelmi mámor károkat. A míg pedig egy olyan békének kilátásai léteznek, a nemzet vére és pénze nem eshetik áldozatul a más úton is elérhető czélókért.

De ha óhajaink nem teljesülnének?

Akkor elérkezett a pillanat megvédelmezni érdekeinket a másik fennmaradó úton: az Uchatiusok és Werndel-fegyverek ropogása közt.

Ha erre nem hajlandó és nincs kész a monarchia, akkor igen is beszélhetünk arról, hogy a „boa constrictor” torkában vagyunk, hogy oda dobtuk magunkat a molochnak. De a tények egyebet beszélnek, a hadsereg megindítására minden előkészület megtörtént, a többek közt ép a napokban készítették elő éji szállását Kolozsvárt tíz-tíz embernek. A készség tehát megvan és csak az a kérdés: nehezebb lesz-e a küzdelem mint lehetett volna előbb.

E felett sokat lehetne vitatkozni. Mi is azt kívántuk, hogy az orosz hadsereg megindulása legyen a miénk is. De Európamurult magatartása, az angolok megfoghatatlan közönyössége, Németország kaczerködása Oroszország felé, minden józan embert gondolkodóvá tette. Ezzel szemben most már tény, hogy Oroszország olyan közel jár a tűzzel az angol gyapotzsákhoz, hogy ez is

All tehát jelenleg egy fölvehető, férfing négy — s ha hozzávesszük a hat vagy nyolc vendég gombot: kerek tizenkét darabból.

(Folyt. köv.)

Az argostoli jegyző.

Uj-görög elbeszélés.

Irta:

A. R. RANGABÉ.

(Folytatás.)

— Colpo cospettó! — kiáltott fel Tapas, — ugyan mi más okozhatta, mint hirteleni szélhűdés!

— Én kétkezem azon, — mond Voratis. De halljuk mit mond az orvos!

Ez oda lépett most közel a halott mellé. Az első reá vetett pillantásnál megdöbbsent ő is, mint megdöbbsent volt Voratis, és maga Tapas is. Ekkor megvizsgálta közelebbről, megtagogatta a nyak mirigyeket, s fejeit megcsóválva, komoly nyomatok hangon oda szól az öreg szolgának:

— Nicolo ur, hívja ide a rendőrséget.

— Per bacco! mit beszél ön? kiáltott fel Tapas. Rendőrséget?

Azt sem akarja megengedni, hogy e jámbor keresztény nyugalomban eltemessék? Halotti törvényszéket akar itt felelte, mint a Pharaok korában tettek Egyiptomban?

A szolgáló reá sem hallgatva eltávozott s az orvos nyomatok hangon utána kiáltott.

— Önt teszem felelőssé Nicolo ur, ha azonnal jelentést nem tesz a hatóságának.

Néhány perc múlva, mialatt az orvos hallgatva folytatta vizsgálódásait, belépett egy rendőr, egy törvényszéki hivatalnok kíséretében.

— Uraim! kezd az orvos, Nanetto gróf meghalt az éjjel, s meggyőződésem az, hogy nem természetes halállal mult ki, hanem megöletett.

kezdi féltani a magát; az orosz győzelem magát az oroszt is óriási mérvekben meggyöngyítette s nekünk annál jobb, minél bellebb hatolt egy reá nézve ellenséges területen, melynek csak élmezősi utait kell elvágunk serge megsemmisítésére; Olaszország új királya háborút ellenünk most nem kezdhet stb. stb. Ezekkel szemben az amúgy is győzge Törökország bukása áll a mérlegben.

Mindez annyira ellensúlyozza egymást, hogy helyzetünk legalább nem rosszabb annál, midőn Bukovina és Erdély körül meglehet egyedül kellett volna szemben állanunk a meg nem rongált orosz hadsereggel.

Igy áll a kérdés jelen stadiumában.

Hogy Ausztria maga tárt kaput Oroszországnak; hogy Angolország kezeit mi kötöttük le; hogy a keleti népeket részünkre lehetett volna előbb megnyerni; hogy Németország nem szolgált gátul működésünkben: ezek mind olyan állítások Kossuthról, melyeket maga sem vehet komolyan.

Hogy Oroszországot csak a háborúval lehetett volna visszatartani, ezt gr. Andrássy is kijelentette; az angol nép hangulata a háboru elején ismeretes volt mindenki előtt; Németország intrigájára elég bizonyos, hogy a mediatiót megakadályozta; a keleti népek lekenyerezésére szolgáljon például Horvátország becsületessége.

„Bizzunk tehát magunkban”, mi is azt mondjuk, és várjuk be a békekötést Kossuthal, de csak azután vádaskodjunk.

Justus.

— A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnapi ülésében tárgyalás alá vette a közlelési miniszternek a Tisza-szabályozás ügyre vonatkozó jelentését, mely szerint a tiszai átmetszések 2,300,000 frt volna szükséges, mely összegből a miniszter első részletül 800 ezer forintnak a folyó évi budgetbe felvételét kéri.

A bizottság a f. évre 700 ezer frtot szavaz meg. A Tiszaszabályozási társulatok kérvényének tárgyalása Széll miniszter felszólalása folytán akkora halasztatott, midőn a kormány által a társulatok támogatása s az általuk felveendő kölcsön ügyében kiküldött bizottság munkálataival elkészül. Gr. Szapáry óhajai jelenleg a kérvény azon pontjához tárgyalását, mely szerint a kölcsön felvételéből állami előlegek volna adandók. Tisza és Széll miniszterek felszólalására azonban e pont tárgyalása is elhalasztatott.

Itt büntény forog fenn. Tegyük önök kötelességeket!

— Mire alapítja ön nézetét? kérdé a hivatalnok.

— A gége összenyomott állapotjára, választ az orvos újával az illető helyre mutátva, „e fekete pontokra itt a nyakon, a mirigyek és mandolák megdagadására, továbbá az arc eltorzulása, a végtagok görcsös összekulcsolódása, s végül e nagymérvű vérkiömés, mely a nyak ér erőszakos megpattanásából származik, miud megannyi bizonyíték arra, hogy itt megfogtási eset történt.”

Az orvos nyilatkozata, s a borzasztó bizonyítékok melyen meghatották a jelenlévőket. Voratis kezeivel takarta el arcát, s nem bírta több ellentállni a kebléből feljövő érzelmeknek, öntudatát enyészni érzé, s eszméletlenül, halotthoz hasonlóan zuhant a földre. Tapas parancsot adott, hogy rögtön hazaszállítsassék, s valódi testvéri részvéttel hagyakozott, hogy a beteget azonnal ágyba fektessék.

Ugy látszott e jelenet még az ő szívét is meghatotta, legalább arca s ajkai viaszszárgák voltak.

— Per bacco! szól, mintán Voratist kivittek a szobából egy ily gazdag ember, mint Nanetto gróf, jobb rendszabályokhoz, kellene, hogy folyamodjék. Gyöngöldök öreg létére itt lakik a világégén, egyetlen vén tehetetlen szolgálival! Cospetto! semmi csoda sincs abban, hogy két gazember behatolt ide, éjnek idején s meggyilkolta a gróft! A tenger jó közel van ide, alkalmasint valamely ladikon jöttek s épp azon úton távoztak, a most kapja meg őket valaki! Ki tudja merre usznak most.

— Nekünk mindenesetre kötelességünk Tapas ur, szól a rendőr, mindent elkövetni a tettesek feltalálására.

Ezt mondvá, a hivatalnok minden jelenlevőt távozásra szólított fel, Tapas, az öreg szolgáló s az orvos kivételével. Ez utóbbitól kérdezte, ha az orvos lehetséges-e, hogy az éjjel a gróft rögtön

— Bécsből a következőket sürgönyzik: a „Neues Wiener Tagblatt” jelenti, hogy az Auer-sperg miniszterium lemondása már szerda óta van 6 felsége kezében és hogy komolyan említettnek Hohenwarth, Schmerling és Mansfeld nevei, mint az alakítandó miniszterium tagjai. A „N. fr. Pr.” szintén jelenti, hogy a miniszterium lemondása csakugyan már megtörtént, de hogy ő felsége eddig nem határozott, mintán még várható, hogy compromissum létesül olykép, hogy a pénzügyi vármok is, valamint az iparvámok legjobb szállítatnak, és hogy a magyar minisztereket ez ügyben e hét végén Bécsbe várják.

E sürgönyt a „Bud. Corr.” a következő megjegyzéssel kíséri:

„Mult szerdán az osztrák miniszterium lemondása semmiképpen sem lehetett még benyújtva, az, ha átalában megtörtént, legkorábban pénteken törtéhetett. Arról, hogy a magyar miniszterek e napokban Bécsbe mennének, itt nem tudni semmit; az osztrák miniszterek csak arról értesítették magyar miniszteriséksait, hogy e napokban nagy pártértekezlet lesz, és hogy csak ezután fognak nyilatkozhatni. A mi végre az iparvámok leszállítását illeti, úgy látszik, hogy nem lesz nehéz ahhoz a magyarminiszterium hozzájárulását kinyerni.”

— A hangulat Pétervárott. A „Pol. Corr.” pétervári levelezője szerint az angol actió a mérsékelt orosz államférfiak helyzetét nagyon meglepte, mert a beavatkozás azoknak ad igazat, kik a szélső irányt képviselik. E szélső irány a háboru kezdete óta azt hirdette, hogy Európa meg fogja gátolni Oroszországot a sok vér- és pénz-áldozattal szerzett sikerek értékesítésében. Minde mellett Sándor czár és Gorcsakoff herceg mindig a mérsékelt irány híve maradt. De mióta — okosodik a levelező — Anglia megtagadja Oroszországtól a direct békekötés jogát, a szélső irány újra bátorságot nyert s nagyban izgalmi kezdett. Ennek folytán Timasef tábornok belügyminiszter vagy két héttel ezelőtt, magához hívatta a lap-szerkesztőket s kijelentette nekik, hogy a czár hazatérte alkalmából a sajtóvétségekre amnestiát hirdetett, de figyelmeztette őket, hogy hagyják abba a további izgatást. Ez Anglia ellenében csak az ottani orosz-ellenes pártnak használna; Timacset ur azután hangsúlyozta nekik a nehézségeket, melyekkel a bécsi kormánynak küzdenie kell s mely mindemellett Oroszország iránt folyton correct magatartást tanúsított. E figyelmeztetésnek meg volt a hatása s levelező reményli, hogy a bécsi és londoni cabinetek aggodalmai is el fognak oszlattatni guttaitis érte volna, miközben a párnák fejére esve megfullasztották? Az orvos azt válaszolta, hogy a halott arczikefezése, s a test fevése kizár minden ilyenféle feltevést, s minden heves küzdelemre mutat.

Az öreg Nikolo visszarakta a párnákat a halott fejére úgy, a mint azokat beléptekor találta. Tiszta bizonyos volt, hogy azok maguktól nem eshettek egy reá, s mindenki teljesen meggyőződött a felől, hogy itt tervszerinti erőszak tett ment végbe.

(Folyt. köv.)

A rovarok vérkeringési rendszere.

(Felolvasta a kolozsvári orvos-természettudományi társulat 1877. decz. 14-iken tartott szakülésén Dezső Béla.)

(Kivonat.) A mult cyclusbeli természettudományi szakülések egyikén volt szerencsém előterjeszteni első tanulmányomat a rovarok haterőnyéről.

Azon tanulmányomban a haterőnyre vonatkozó buvárlatok feltüntetéseével kimutattam, hogy a közhasználatban levő rovarsziv vázrajza aránylag kevés pontos adat után készült, s hogy az ide vonatkozó munkákból az tűnik ki csak, hogy a szívszerkezet az egyes rovarrendekben szerfelett elágazólag van kifejldve, de nem volt eléggé behatárolt tanulmányozva, a rovarhaterőny a többi buvároktól, hogy a rovarsziv szerkezetéről készült vázrajz, tiszta képet adna, melyből kitűnnék, hogy mi a rovarsziv szerkezetére néz a szabályos és miként kellene azt tisztán alaktanilag felfogni.)*

A közhasználatbeli rovarsziv vázrajza Strassburg-Dürkheim után készült és a Melolontha vulgaris haterőny szerkezetét ügyeszkiz felmutatni.

* L. A kolozsvári orvos-természettudományi társulat értesítőjét az 1876. oct. 20. Erdélyi Múzeum Evkönyvei. II. évfolyam. 1. száma.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.